

Brüssel, 3. detsember 2024
(OR. en)

16065/24

SOC 859
GENDER 252
ECOFIN 1371

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	15104/24 + COR 1
Teema:	Nõukogu järeldused, milles käsitletakse kõigile põlvkondadele töö- ja eraelu tasakaalu ning soolise võrdõiguslikkuse tagamist demograafiliste väljakutsete kontekstis

Delegatsioonidele edastatakse lisas tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu 2. detsembri 2024. aasta istungil heaks kiidetud nõukogu järeldused eespool nimetatud teemal¹.

¹ Tekstis on tehtud väikesi redaktsioonilisi parandusi.

Nõukogu järeldused, milles käsitletakse kõigile põlvkondadele töö- ja eraelu tasakaalu ning soolise võrdõiguslikkuse tagamist demograafiliste väljakutsete kontekstis

TUNNISTADES, ET

1. sooline võrdõiguslikkus ja inimõigused on Euroopa väärtuste seas kesksel kohal; naiste ja meeste võrdõiguslikkus on Euroopa Liidu aluspõhimõte, mis on sätestatud aluslepingutes ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“);
2. Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklis 8 on sätestatud, et liidu eesmärk kõigi oma asjaomaste meetmete puhul on meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine;
3. ELi toimimise lepingu artiklis 153 on sätestatud, et liit toetab ja täiendab liikmesriikide meetmeid naiste ja meeste võrdõiguslikkuse valdkonnas seoses nende võimalustega tööturul ja kohtlemisega tööl;
4. Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 3 on sätestatud, et liit võitleb sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimise vastu ning edendab sotsiaalset õiglust ja kaitset, naiste ja meeste võrdõiguslikkust, põlvkondade solidaarsust ja lapse õiguste kaitset;
5. harta artiklis 33 on sätestatud, et perekond on õigusliku, majandusliku ja sotsiaalse kaitse all. Hartas nähakse samuti ette, et perekonna- ja tööelu kokku sobitamise võimaldamiseks on igalühel õigus kaitsele vallandamise eest raseduse ja sünnituse tõttu, õigus tasulisele rasedus- ja sünnituspuhkusele ning lapsehoolduspuhkusele lapse sünni või lapsendamise järel;

6. soolise võrdõiguslikkuse ning töö- ja eraelu tasakaalu põhimõtteid tunnustatakse 2. ja 9. põhimõttena Euroopa sotsiaalõiguste sambas, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid välja 17. novembril 2017;
7. naiste osaluse suurendamine tasustatavatel ja headel töökohtadel on majandusliku stabiilsuse, majanduskasvu ja konkurentsivõime eeltingimus; seetõttu tuleks võtta meetmeid soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks seoses võimalustega tööturul ja kohtlemisega tööl, eelkõige hõlbustades nii naiste kui ka meeste töö-, pere- ja eraelu ühitamist kogu elu jooksul;
8. naiste tööturul osalemise suurendamine on oluline, et saavutada ELi 2030. aasta peamine eesmärk, et 20–64aastaste inimeste tööhõive määr oleks 78 %, nagu on sätestatud Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas ja mille ELi juhid kinnitasid 2021. aasta mais Portos toimunud sotsiaaltippkohtumisel. See aitab kaasa soolise võrdõiguslikkuse edendamisele. Tegevuskava on täiendatud alleesmärgiga vähendada 2030. aastaks soolist tööhõivelõhet 2019. aastaga võrreldes vähemalt poole võrra;
9. komisjoni teatistes soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025 kohta rõhutatakse järgmist: „Töötajate töö- ja eraelu parem tasakaalustamine on üks võimalus kõrvaldada tööturult soolised erinevused. Mõlemad vanemad peaksid kandma pere eest samamoodi hoolt ja saama selleks samasugused võimalused.“ Strateegias tuuakse esile ka seda, et soolise ebavõrdsuse allikaks on soostereotüübid;
10. töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiivi kohaselt peaks töö- ja eraelu tasakaalu poliitika aitama paremini saavutada soolist võrdõiguslikkust, soodustades naiste osalemist tööturul ja hoolduskohustuste võrdset jagamist meeste ja naiste vahel ning vähendades soolist sissetuleku- ja palgalõhet. Selline poliitika peaks võtma arvesse demograafilisi muutusi, sealhulgas elanikkonna vananemise mõju;

11. Euroopa hooldusstrateegias toonitatakse, kui tähtis on tagada kvaliteetsed, taskukohased ja kättesaadavad hooldusteenused kogu Euroopa Liidus ning parandada nii hooldatavate kui ka nende kutseliste või mitteametlike hooldajate olukorda. Strateegiaga kaasneb kaks nõukogu soovitus, millest üks käsitleb alusharidust ja lapsehoidu ning Barcelona eesmärke 2030. aastaks ja teine juurdepääsu taskukohasele kvaliteetsele pikaajalisele hooldusele, ning milles edendatakse meetmeid, et soodustada kättesaadavat, taskukohast ja kvaliteetset laste ja muude ülalpeetavate hooldust kogu elu jooksul. Lisaks täiendavad strateegiat nõukogu järeldused, milles käsitletakse eri eluetappe hõlmavate hooldussüsteemide üleminekut soolist perspektiivi arvesse võtvatele terviklikele, inimkesksetele ja kogukonnapõhistele toetusmudelitele. Nendes järeldustes rõhutatakse ka iseseisva elu hõlbustamise tähtsust;
12. direktiivi (EL) 2019/1152 (läbipaistvate ja prognoositavate töötingimuste kohta Euroopa Liidus) eesmärk on muu hulgas parandada kõigi töötajate, eelkõige uut tüüpi ja ebatüüpilist tööd tegevate töötajate töötingimusi, säilitades samal ajal tööturu kohanemisvõime ja innovatiivsuse;
13. komisjoni teatises „Demograafilised muutused Euroopas: poliitikavahendid“ märgitakse järgmist: „Kõiki tuleks toetada nii, et nad saaksid valida nii karjääri kui ka perekonna. Laste saamine on isiklik valik. Kuid seda valikut võivad mõjutada elukvaliteet, hoolduse ja eluaseme kättesaadavus, samuti töövõimalused ja piisav sissetulek. Üha kasvavaks suundumuseks on see, et noored lükkavad pere loomise otsuse edasi või piiravad pere suurust.“ „Perekonna tegeliku ja soovitud suuruse erinevust põhjustavad peamiselt raskused töö- ja hoolduskohustuste ühitamisel ning püsiv sooline ebavõrdsus, samuti tööhõiveväljavaadete, elukalliduse ja eluasemega seotud majanduslik ja sotsiaalne ebakindlus.“ Teatises toonitatakse, et poliitiliste valikute keskmes peavad olema sooline võrdõiguslikkus, mittediskrimineerimine, põhiõiguste austamine ning põlvkondadevaheline solidaarsus ja õiglus;

14. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuses „Vajaduspõhise töö- ja eraelu tasakaalu tagamine kõigile. Kuidas toetavad sobivad paindlikud töötingimused põlvkondadevahelist solidaarsust ja naiste mõjuvõimu suurendamist“ rõhutatakse töö- ja eraelu tasakaalu vajaduspõhiste lahenduste rolli seoses paindliku töökorraldusega ning taskukohaste, kättesaadavate, juurdepääsetavate ja kvaliteetsete hooldusteenustega, mis on kasulikud kõigile sidusrühmadele. Arvamuses soovitatakse töötada välja hooldusmeetmete kogum, mis sisaldaks pikaajalise hoolduse näitajaid ja eesmärke. Lisaks rõhutatakse selles, kui oluline on analüüsida töö- ja eraelu tasakaalu poliitika olukorda ELi ettevõtetes, sest „töötajate toetamine perekondlike kohustuste tasakaalustamisel tuleb kasuks töötajate tootlikkusele ja nende tööol hoidmisele ning lisaks parandab ka ettevõtte üldist tulemuslikkust“;
15. Regioonide Komitee arvamuses komisjoni demograafiliste meetmete paketi kohta toonitatakse, kui olulised on töö- ja eraelu tasakaal ning põlvkondadevaheline solidaarsus kui peamised lahendused Euroopa demograafilistele probleemidele. Selles tuuakse esile, et töö- ja eraelu tasakaalu parandamine selliste poliitikameetmete kaudu nagu taskukohane alusharidus ja lapsehoid ning paindlikud töötingimused on väga oluline, et toetada perekondi ning võimaldada nii meestel kui ka naistel täiel määral tööjõus osaleda. Samuti rõhutatakse põlvkondadevahelist koostööd, mille keskmes on aktiivsena vananemise ja põlvkondadevahelise oskuste edasiandmise edendamine, tagades, et igas vanuses inimesed saaksid elada täisväärtuslikku ja iseseisvat elu, andes samal ajal oma panuse ühiskonda;
16. oma järeldustes „Demograafilised väljakutsed – edasine tegevus“ rõhutas nõukogu, et tõhus rahvastikupoliitika peab olema usaldusväärne ja püsiv. Investeerimine taskukohasesse ja kvaliteetsesse alusharidusse ja lapsehoidu võib aidata kaasa demograafilisele uuenemisele, tuua kasu sotsiaal-majanduslikult ebasoodsas olukorras olevatele lastele ja luua vastupanuvõimelisemat tulevast tööjõudu, parandades samal ajal sotsiaalseid tulemusi;

17. komisjoni töödokumendis „Demograafiliste muutuste mõju muutuv keskkonnas“ on märgitud, et tulevase jõukuse ja heaolu tagamiseks ELis on äärmiselt oluline tegeleda demograafilisest üleminekust tulenevate probleemidega. Nende probleemide hulka kuuluvad elanikkonna vananemine, tööealise elanikkonna vähenemine ja rahvastiku vähenemine üldisemalt, samuti suurenevad piirkondlikud erinevused, sealhulgas kasvav lõhe linna- ja maapiirkondade vahel;
18. oma järeldustes demograafiliste muutustega toimetuleku kohta Euroopas tervitas nõukogu komisjoni teatist demograafiliste meetmete paketi kohta, muu hulgas selles sisalduvat analüüsi ja üleskutset töötada demograafiliste muutustega toimetulekuks välja terviklik käsitusviis. Samuti toonitas nõukogu täiendavate meetmete vajadust demograafiliste muutustega toimetulekuks Euroopas, milleks tuleb jätkata jõupingutusi, et kajastada demograafilisi muutusi ja nende mõju konkurentsivõimele, inimkapitalile ja võrdõiguslikkusele,

ARVESTADES, ET

19. liit on teinud suuri edusamme, et parandada töö-, pere- ja eraelu ühitamist. Eelkõige väikelaste vanematel on siiski endiselt raskusi töö ühitamisel lapsehoiukohustustega. Püsivate soostereotüüpide ja sageli ebapiisavate tugisüsteemide tõttu seisavad lapsevanemad, eriti emad, sageli silmitsi tõsiste probleemidega lapsevanemaks olemise ja tööalase karjääri ühitamisel. Kuigi üha rohkem isasid kasutab selliseid meetmeid nagu isa- ja vanemapuhkus, teevad naised endiselt ebaproportsionaalselt suure osa nii tasustamata hooldustööst kui ka majapidamistöödest, seistes seega pärast sünnitust tööturule naasmisel silmitsi mitmekordse koormusega. Mehed ei kohanda oma tasustatud tööaega hoolduskohustustega samal määral kui naised. Sellest tulenev sooline hoolduslõhe avaldab negatiivset mõju naiste tööhõive määrale ja naiste karjäärile, suurendades seega soolist ebavõrdsust, sealhulgas soolist palgalõhet ja naiste kõrgemat vaesusriski;

20. üks viis peamiste hooldajate, kes on põhiliselt naised, tööhõive määra tõstmiseks on poliitikameetmed, millega tagatakse juurdepääs paindlikule töökorraldusele või toetatakse seda. Töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiivi eesmärk on hõlbustada lapsevanematest või hooldajatest töötajate töö- ja pereelu ühitamist. Direktiiv annab lapsevanematele ja hooldajatele õiguse taotleda paindlikku töökorraldust. See võib hõlmata osalise tööajaga töötamist, paindlikku tööaega ja kaugtööd, kuid see võib tähendada ka tööaja vähendamist. Siiski on väga oluline tagada, et sellise korralduse kasutamisel ei oleks kahjulikku mõju töötajate karjääri edenemisele, palgatõusule, sissetulekule, majanduslikule sõltumatusele, tööajale ja pensioniõigustele. See võib olla eriti kahjulik naistele, kui nad kasutavad paindlikku töökorraldust sagedamini kui mehed. Direktiiviga loodud õigused on keskse tähtsusega, et saavutada hoolduskohustuste võrdsem jagamine naiste ja meeste vahel ning suurendada naiste osalemist tööturul. Kohaldatavate normide kohaselt on aga õigus paindlikku töökorraldust taotleda ainult lapsevanematel või hooldajatel, mitte tööandjal;
21. kuigi paindliku töökorralduse eesmärk on edendada töö- ja eraelu tasakaalu, võib see ka süvendada soostereotüüpe ja traditsioonilisi soonorme, kuna naised võtavad sageli enda kanda enamiku hoolduskohustusi. ELis töötab osalise tööajaga 29,1 % naistöötajatest, samas kui meestöötajate puhul on see osakaal vaid 9,2 %. Lisaks on liikmesriikide vahel märkimisväärsed erinevusi, mitte ainult osalise tööajaga töötavate naiste ja meeste osakaalu, vaid ka osalise tööajaga töötamise põhjuste ning töötajate võimaluse osas oma tööaega soovi korral kohandada;

22. arvestades, et naiste ja meeste tööjõus osalemise määr, palk, tööaeg ja karjääri edenemine pärast lapse sündi on endiselt väga erinev, muu hulgas soostereotüüpide ja traditsiooniliste soorollide tõttu, on tasustatud töö ja tasustamata hooldustöö võrdset jaotamist edendav poliitika meeste kaasamiseks hoolduskohustustesse väga oluline. Piisavalt tasustatud individuaalne ja mitteülekantav puhkus vanematele, samuti kaitse vallandamise eest ja kaitse diskrimineerimise eest kooskõlas ELi õigusaktidega aitavad uutel lapsevanematel, eriti emadel, tööle naasta. Selline poliitika võib aidata tasakaalustada hoolduskoormust lapsevanemate vahel, luua parema töö- ja eraelu tasakaalu nii naiste kui ka meeste jaoks ning suurendada naiste tööhõive määra. Samuti võib see hõlbustada naiste karjääri edenemist palga osas ja nende tõusmist otsuseid tegevatele ametikohtadele, soodustades seega märkimisväärselt soolist võrdõiguslikkust;
23. laste kasvatamine on pikaajaline ettevõtmine ning selleks, et rahvastikupoliitika oleks tõhus, peab see olema usaldusväärne ja püsiv. Investeerimine taskukohasesse ja kvaliteetsesse alusharidusse ja lapsehoidu võib aidata kaasa demograafilisele uuenemisele ja anda märkimisväärsed positiivseid tulemusi, eelkõige sotsiaal-majanduslikult ebasoodsas olukorras olevate laste puhul, aidates muuta tulevast tööjõudu demograafiliste väljakutsete suhtes vastupanuvõimelisemaks ning saavutada paremaid sotsiaalseid tulemusi kogu elukaare jooksul;
24. ELis elab ligikaudu 7,8 miljonit lapsevanemat üksi koos oma ülalpeetava lapse või lastega ning 80 % neist on üksikemad². Üksikvanemad vajavad tööturul osalemiseks ulatuslikke paindlikkust tagavaid tugisüsteeme, sealhulgas asjakohaseid võimalusi tööl ning alusharidus- ja lapsehoiuteenuseid, mis on kohandatud lapsevanemate tööajaga³;

² Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi andmed, mis põhinevad ELi sissetulekuid ja elamistingimusi käsitleva 2022. aasta statistika üksikandmetel.

³ Sealsamas.

25. ELis on hoolduskohustuste osakaal naiste puhul märkimisväärselt suurem: hoolduskohustusi on tööturul mitteosalemise või osalise tööajaga töötamise põhjusena märkinud 25 % naistest, võrreldes ainult 5,1 %ga meestest⁴. Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE) uuringus toodi välja, et ligikaudu 56 % alla 12-aastaste lastega naistest kulutab lapsehoiule vähemalt viis tundi päevas, samas kui meeste puhul on see näitaja 26 %⁵. See tasakaalustamatus läheb hinnanguliselt maksma 242 miljardit eurot aastas⁶. Seega on juurdepääs kättesaadavatele, taskukohastele ja kvaliteetsetele ametlikele hooldusteenustele väga oluline, et vähendada naiste mitteametliku hoolduse koormust ja edendada soolist võrdõiguslikkust, kuna alusharidus- ja lapsehoiuteenuseid kasutavatel väikelastega naistel on suurema tõenäosusega töökoht ja nad tegelevad aeganõudva lapsehoiuga vähem. Hooldustegevus on ühiskonna kollektiivse heaolu jaoks hädavajalik. Seetõttu on oluline, et hooldussektori töötajaid ühiskonnas väärtustataks ning et neile pakutaks piisavaid karjääriväljavaateid ja koolitusvõimalusi. Veel üks tähtis küsimus on piisava töötajate arvu tagamine. Samuti hoolitsevad kogu elu jooksul peamiselt naised pikaajalist toetust vajavate eakate ja ülalpeetavate täisealiste eest, sageli püüdes leida tasakaalu töö ja hoolduskohustuse vahel. See on suur sotsiaalne probleem, mis rahvastiku vananemise kontekstis piirab nende tööturupotentsiaali. Nii naised kui ka mehed, kes pakuvad mitteametlikku pikaajalist hooldust ja tuge, seisavad silmitsi paljude probleemidega töö-, pere- ja eraelu ühitamisel;

⁴ Eurostat, „Main reason for part-time employment - Distributions by sex and age (%)“ („Osalise tööajaga töötamise peamine põhjus – jaotus soo ja vanuse järgi (%)"), 2022.

⁵ Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut, „A Better Work–Life Balance: Bridging the gender care gap“ („Parem töö- ja eraelu tasakaal: soolise hoolduslõhe vähendamine"), 2023, https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/better-work-life-balance-bridging-gender-care-gap?language_content_entity=en.

⁶ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-care-strategy>

26. naised töötavad suurema tõenäosusega osalise tööajaga, võtavad rohkem vanemapuhkust ja on töölt eemal haigete pereliikmete hooldamiseks, samuti teevad nad tõenäoliselt meestest rohkem tasustamata hooldus- ja majapidamistöid. Lisaks kulutavad naised rohkem aega lapsehoiule, mitteametlikule hooldusele ja majapidamistöödele, samas kui mehed keskenduvad rohkem lastega õppimisele ja vaba aja tegevustele. See kajastab ja süvendab soostereotüüpe ning põlistab naiste ja meeste vahelist ebavõrdsust nii töökohal kui ka kodus. Seetõttu on vaja sihipäraselt töö- ja eraelu tasakaalustamise poliitikat, edendamaks meeste võrdset osalemist hoolduses, et kõrvaldada sooline ebavõrdsus ja võidelda soostereotüüpide vastu;
27. isapuhkus ja mitteülekanntav vanemapuhkus, suurem paindlikkus ja kõrged sissetuleku asendamise määrad selliste puhkuste ajal motiveerivad isasid ja toovad kaasa puhkuste laialdasema kasutamise. Kui isad võtavad isa- ja vanemapuhkust varakult, aitab see kaasa hooldus- ja majapidamiskohustuste võrdsele jagamisele üldiselt, sealhulgas pikemas perspektiivis;
28. mõiste „võileivapõlvkond“ tähistab isikuid, peamiselt naisi, kes hoolitsevad samal ajal laste, ülalpeetavate täisealiste ja hooldusvajadusega vananevate sugulaste eest, ning see nõuab mitmesuguseid toetusmeetmeid. Vaja on teha uusi jõupingutusi, sealhulgas tõhustada olemasolevat poliitikat ja ressursse, et paremini võimaldada ametlikku kättesaadavat, taskukohast ja kvaliteetset alusharidust ja lapsehoidu ning pikaajalist hooldust, mis sobib kokku täistööajaga tööhõivega. Eurostati andmetel tegeleb lapsehoiu ja mitteametliku pikaajalise hooldusega 50 % naistest ja 45,9 % meestest vanuses 16–74 eluaastat. Lisaks võib mitteametlik hooldamine avaldada negatiivset mõju hooldajate füüsilisele ja vaimsele tervisele ning heaolule, eelkõige naiste puhul, kes tegelevad perehooldusega kõige sagedamini⁷. Põlvkondadevaheline solidaarsus vabatahtlikkuse alusel võib soolist võrdõiguslikkust täiendada ja sellele kaasa aidata, kui püütakse tagada, et mitteametlik hooldustöö on võrdselt jagatud, selle puhul puuduvad soostereotüübid ning seda ei ole sunnitud tegema peamiselt naised ja tütarlapsed;

⁷ Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut, „A Better Work–Life Balance: Bridging the gender care gap“ („Parem töö- ja eraelu tasakaal: soolise hoolduslõhe vähendamine“), https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/better-work-life-balance-bridging-gender-care-gap?language_content_entity=en.

29. põlvkondadevaheline koostöö ja solidaarsus võivad tuua kasu kõigile põlvkondadele. Põlvkondadevahelised suhted võivad eakaid täiskasvanuid elavdada ja ergutada ning aidata vähendada depressiooni ja üksilduse tõenäosust. Need suhted võivad toetada ka kognitiivset stimuleerimist ja anda eakatele täiskasvanutele võimaluse omandada uusi oskusi. Teisest küljest võivad mitteametlikul hooldusel, mida peamiselt teostavad naised, olla tõsised füüsilised, vaimsed ja rahalised tagajärjed, sealhulgas vähenenud tööhõivevõimalused ja väiksemad pensionid. Kuigi põlvkondadevaheline koostöö võib pakkuda väärtuslikku tuge, peaks see põhinema vabatahtlikul tegevusel, kõrvuti tõhusate avalike hooldusteenuste ja sotsiaalkaitstesüsteemidega, mis hõlmavad soolist perspektiivi, ning valitsuste investeeringud on hädavajalikud, et tagada nii nooremate kui ka vanemate põlvkondade vajaduste piisav rahuldamine. Nende põhimõtete ja poliitikameetmetega peavad kaasnema ka majanduslikud stiimulid tööturul osalemiseks;
30. ametlikud alusharidus- ja lapsehoiuteenused ning muud heaoluriigi pakutavad hooldus- ja tugiteenused on äärmiselt olulised. Võimaluse korral võivad ka vanemad põlvkonnad siiski otsustada etendada olulist rolli, toetades tööturule naasta soovivaid väikelastega lapsevanemaid, eelkõige naisi, töö-, pere- ja eraelu ühitamisel. Ühtlasi võivad noored täiskasvanud otsustada toetada oma vanemaid ja vanavanemaid, kes vanaduspõlves abi vajavad. Vanemad pere- või kogukonnaliikmed võivad samuti otsustada astuda mentori rolli, jagada teadmisi ja oskusi ning täiendada peresuhteid või pakkuda tuge, kui peresidemed on ebakindlad;
31. kuna oodatav eluiga kogu Euroopas pidevalt pikeneb, on liikmesriikide pensioni- ja hoolekandesüsteemide piisavuse tagamiseks tulevikus vaja teha kohandusi, nagu pikem tööelu nii naiste kui ka meeste puhul;
32. kuigi vanemate põlvkondade abi töö-, pere- ja eraelu paremal ühitamisel võib olla kasulik kõigile osapooltele, on oluline tagada, et see ei mõjutaks negatiivselt asjaomaste vanemate põlvkondade liikmete sissetulekut, positsiooni tööturul ning vaimset ja füüsilist heaolu;

33. kõikjal Euroopas annavad paljud noored, eriti tütarlapsed, samuti panuse hooldustegevusse, pakkudes eakamatele või hooldusvajaduste või puudega või krooniliselt haigetele pereliikmetele emotsionaalset või praktilist tuge. Hooldusega tegelevatel noortel võib välja areneda tugev enesest lugupidamine ja kõrge enesehinnang, empaatia ja küpsus. Kuigi sellisel suhtlusel võivad olla vastastikused eelised, võivad juba varases eas hooldusega tegelemisega kaasneda ka riskid, sest hooldusvajadusega pereliikmetega noortel on tavaliselt rohkem vaimse tervise probleeme ja kehvemad tulemused koolis, ning see võib tuua veelgi ebasoodsamaid tagajärgi, millel on pikaajaline mõju nende sissetulekule ja ühiskonda kaasatusele;
34. käesolevad järeldused tuginevad nõukogu, komisjoni ja Euroopa Parlamendi ning kõnealuse valdkonna asjaomaste sidusrühmade eelnevale tööle ja nende võetud poliitilistele kohustustele, sealhulgas lisas loetletud dokumentidele,

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU

KUTSUB LIKMESRIIKE ÜLES KOOSKÕLAS OMA PÄDEVUSEGA, AUSTADES SOTSIAALPARTNERITE ROLLI JA AUTONOOMIAT NING VÕTTES ARVESSE RIIKLIKKE OLUSID, TEGEMA JÄRGMIST:

35. EDENDAMA töandjate ja sotsiaalpartnerite jõupingutusi töötada välja, tugevdada ja rakendada poliitikameetmeid, millega tagatakse nii naiste kui ka meeste töö- ja eraelu tasakaal kogu nende mitmekesisuses, vaimse tervise poliitikat, mille eesmärk on parandada töötajate heaolu, samuti peresõbralikku soolise perspektiiviga töökohapoliitikat, sealhulgas rinnaga toitmist soodustavat poliitikat ja isadele suunatud teavet, mis vastab lapsevanemate vajadustele ja ootustele ning võimaldab rahuldada ka laste emotsionaalseid, psühholoogilisi ja füüsilisi vajadusi;
36. TAGAMA taskukohased, kättesaadavad ja kvaliteetsed alusharidus- ja lapsehoiuteenused ning hooldusteenused lastele, puuetega inimestele, eakatele ja teistele abivajajatele, sealhulgas koduhooldus ja kogukonnapõhine hooldus, mis toetab iseseisvat elu, kooskõlas asjakohaste nõukogu soovitustega;

37. JÄRGIMA alusharidus- ja lapsehoiupoliitikat kooskõlas nõukogu soovitusel, mis käsitleb alusharidust ja lapsehoidu (Barcelona eesmärgid 2030. aastaks). Oluline on vanemapuhkust käsitlevate meetmete ning alusharidus- ja lapsehoiuteenuste parandamine, nagu ka üksikvanemaga perekondade toetamine muu hulgas rahalise abiga;
38. JÄTKAMA Euroopa lastegarantii rakendamist, eelkõige seoses vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevatele lastele tõhusa ja tasuta juurdepääsu tagamisega alusharidusele ja lapsehoiule;
39. SUURENDAMA tööandjate TEADLIKKUST sellest ja TOETAMA neid selles, kuidas rakendada töötavasid, mida on kohandatud töötaja individuaalsete vajadustega, näiteks kaugtöö ja paindlik töökorraldus, sealhulgas lühendatud töönädal või lühendatud tööaeg, samuti eripuhkuste ja nendega seotud kaitse pakkumine, ning muude algatuste osas, et parandada töö- ja eraelu tasakaalu kõigi jaoks, eelkõige väikeste lastega ja muude hoolduskohustustega töötajate jaoks; VÕTMA sellega seoses ARVESSE puuetega töötajate vajadusi. Lisaks on oluline tunnistada töö-, pere- ja eraelu vahelise tasakaalu puudumist töötervishoiu riskina ning võtta ennetusmeetmeid selle riski vähendamiseks;
40. SUURENDAMA TEADLIKKUST asjaolust, et kõik lapsevanemad, eelkõige emad, võivad vajada toetust töö- ja eraelu tasakaalu parandamisel ning et tööandjad võivad etendada positiivset rolli, pöörates aktiivselt tähelepanu kõigi vanemate ja teiste hooldajatest töötajate individuaalsetele vajadustele;

41. TAGAMA selliste ELi õigusaktide õigeaegse ja nõuetekohase ülevõtmise ja rakendamise, mis käsitlevad naiste ja meeste võrdseid võimalusi ja võrdset kohtlemist töö saamisel ja kutsealale pääsemisel ning lapsevanemate ja hooldajate töö- ja eraelu tasakaalu, võttes arvesse tasustamata hooldustöö ebavõrdset jaotumist naiste arvelt;
42. VÕTMA MEETMEID, et tõhustada kaasavate, kättesaadavate, paindlike, taskukohaste ja kvaliteetsete alusharidus- ja lapsehoiuteenuste ning laste ja teiste ülalpeetavate jaoks hooldusteenuste pakkumist kogu elu jooksul, et toetada hoolduskohustustega vanemaid, pöörates samal ajal erilist tähelepanu positiivsetele tulemustele laste ja teiste hooldatavate jaoks; SUURENDAMA TEADLIKKUST hooldustöö sotsiaalsest ja majanduslikust olulisusest ning väärtusest, mis teeb selle esmatähtsaks ühiskonna kollektiivse heaolu jaoks; PARANDAMA selle sektori töötajate töötingimusi ning tagama piisavate teenuste kättesaadavuse;
43. TÕHUSALT ENNETAMA diskrimineerimist ja ebasoodsat kohtlemist raseduse või lapsevanemaks olemise tõttu, samuti hoolduspuhkuse, näiteks rasedus- ja sünnituspuhkuse, isapuhkuse ja eri liiki vanemapuhkuste või hooldaja puhkuse võtmise või taotlemise tõttu ning paindliku töökorralduse taotlemise tõttu, ja VÕITLEMA sellise diskrimineerimise ja ebasoodsa kohtlemise vastu, tehes seda ELi õigusaktide järgimise tagamise abil;
44. EDENDAMA teadlikkuse suurendamise algatusi, eelkõige hariduse ja koolituse valdkonnas, rõhutades kasu, mis tuleneb hooldus- ja majapidamiskohustuste võrdsest jagamisest naiste ja meeste vahel, pidades muu hulgas silmas soostereotüüpide vastu võitlemist;
45. KAALUMA poliitikat ja meetmeid mitteametlike hooldajate tööhõivevõimaluste parandamiseks, pöörates erilist tähelepanu üle 50aastastele madala tööhõivemääraga naistele. Sellised meetmed võivad muu hulgas hõlmata koolituse, nõustamise ja psühholoogilise toe pakkumist ning kvaliteetse pikaajalise hoolduse teenuste kättesaadavuse suurendamist;

46. TEGEMA asjakohastel juhtudel KOOSTÖÖD tööandjatega ja töötajate esindajatega, et suurendada teadlikkust ning pakkuda juhtidele ja personalile koolitust töötajate töölohistise majandusliku ja sotsiaalse kasu kohta ning lapsevanemate ja hooldajate töö- ja eraelu tasakaalu tagava poliitika rolli kohta selles kontekstis, rõhutades, kui oluline on võtta arvesse soolist perspektiivi ja vältida soolist kallutatust, sealhulgas eesmärgiga hoida naistalente töölo;
47. EDENDAMA kollektiivläbirääkimiste ja sotsiaaldialoogi kasutamist töö- ja eraelu tasakaalustamise poliitika, sealhulgas paindliku töökorralduse kavandamise ja rakendamise kontekstis, et leida lahendus lapsevanemate ja hooldajate vajadustele;
48. SUURENDAMA TEADLIKKUST soostereotüüpidest ja eelarvamustest ning ENNETAMA neid alates varasest east, eelkõige hariduses ja tööhõives ning ühiskonnas laiemalt, muu hulgas selleks, et edendada seeläbi meeste võrdset osalemist majapidamistöodes, mitteametlikus hoolduses ning oma laste ja teiste ülalpeetavate eest hoolitsemisel, sealhulgas vanema-, isa- ja hooldaja puhkuse kasutamise kaudu; SUURENDAMA TEADLIKKUST kogu ühiskonnas selle kohta, kui oluline on selles valdkonnas meeste aktiivne ja võrdne panus; SOODUSTAMA meeste ja poiste kaasamist muutuste loomisse ja nendest kasu saamisse ning soolise võrdõiguslikkuse saavutamisesse seoses tasustatud ja tasustamata hooldustööga; TAGAMA, et teave vanemahüvitiste kättesaadavuse ning nendega seotud reeglite ja seaduslike õiguste kohta on kergesti kättesaadav;
49. EDENDAMA õigustel põhinevat lähenemisviisi, et toetada üksikisikuid, eelkõige naisi ja tütarlapse, kes kasvatavad lapsi, hoolitsedes samal ajal ka eakate pereliikmete või puudega või raskelt haigete sugulaste eest. Töö-, pere- ja eraelu ühitamisel ning sellega seoses oma valikute tegemisel vajavad need mitteametlikud hooldajad erilist toetust, näiteks töö- ja eraelu tasakaalustamise meetmeid, ajutist hooldust, koolitust, tervise- ja ohutusmeetmeid, nõustamist, tervishoidu ja psühholoogilist tuge ning rahalist toetust;

50. PÖÖRAMA ERILIST TÄHELEPANU haavatavas olukorras olevate inimeste ja perekondade vajadustele ning TÕHUSTAMA neile stiimulite pakkumist, et hõlbustada töö-, pere- ja eraelu paremat ühitamist; PAKKUMA täiendavat tuge puudega vanematele ning puudega või haigete laste vanematele, võttes arvesse nende konkreetseid vajadusi tugiteenuste, sealhulgas isikliku abi, ja tervishoiu valdkonnas; VÕTMA lapsevanemaid toetava poliitika väljatöötamisel ARVESSE üksikvanemaga perekondade olukorda;
51. EDENDAMA põlvkondadevahelist solidaarsust, hõlbustades poliitikat ja meetmeid, mis pakuvad põlvkondadevahelist tegevust ja koostööd, pöörates erilist tähelepanu vastastikusele toetusele, tagades töö- ja eraelu tasakaalu ning pakkudes toetavat kogukonda kõigile üksikisikutele; SUURENDAMA vajaduse korral TEADLIKKUST eakate eest hoolitsemise sotsiaalsest väärtusest, sealhulgas hooldamist vajavate inimeste lähedaste pakutavast hooldusest;
52. TOETAMA kohalikke omavalitsusi noorte ja eakate ühendamisel selliste algatuste kaudu, nagu mitut põlvkonda hõlmavad keskkonnad ja vabatahtliku tegevuse kavad ning jagades häid tavasid peresõbraliku ja kaasava poliitika valdkonnas ning soodustades põlvkondadevahelist dialoogi ja solidaarsust;
53. PAKKUMA eakatele võimalusi osaleda tegevustes, mis on kooskõlas nende kogemuste ja teadmistega, kasutades seeläbi ära nende potentsiaali ja julgustades neid säilitama produktiivset rolli ühiskonnas ja vahetus kogukonnas; TOETAMA jõupingutusi aktiivse ja tervena vananemise edendamiseks, pannes seeläbi aluse pikemale ja kestlikumale tööelule demograafiliste väljakutsete kontekstis; EDENDAMA õigustel põhinevat ja kõiki vanuserühmi hõlmavat lähenemisviisi seoses vananemisega, pöörates samal ajal tähelepanu ühiskonna kõigi inimeste erinevatele vajadustele ja potentsiaalile;
54. EDENDAMA noorte vabatahtliku tegevuse programme, mis keskenduvad eakate abistamisele nende igapäevategevustes, soodustades seeläbi hoolitsus- ja vastutuskultuuri;

55. TOETAMA kogukonnaalgatusi, et suurendada noorte teadlikkust eakate digioskuste omandamisel abistamise eelistest, aidates seeläbi kaotada põlvkondadevahelist digitaalset lõhet ja edendada põlvkondadevahelist solidaarsust kõigi hüvanguks;
56. KASUTAMA ÄRA VÕIMALUSI, mida pakuvad ELi tasandil kättesaadavad erinevad rahastamis- ja tehnilise toe vahendid, et kavandada poliitilisi ja investeerimismeetmeid, mis on vajalikud vajalikud tulemuslikuks reageerimiseks demograafilistele väljakutsetele, sealhulgas kättesaadavate, taskukohaste ja kvaliteetsete alushariduse ja lapsehoiu ning pikaajalise hoolduse teenuste pakkumiseks, tagades samal ajal, et need lahendused on kohandatud konkreetsetele piirkondlikele või kohalikele oludele, ning luues tingimused piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning muude sidusrühmade aktiivseks kaasamiseks, sealhulgas vastastikuse õppimise kaudu,

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI JA LIKMESRIIKE ÜLES, KOOSKÕLAS NENDE VASTAVATE PÄDEVUSTEGA NING AUSTADES SOTSIAALPARTNERITE ROLLI JA AUTONOOMIAT:

57. HÕLBUSTAMA koostööd poliitikakujundajate, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste, tööandjate, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel, et hõlbustada teadmiste jagamist töö- ja eraelu tasakaalu ning hoolduskohustuste võrdse jagamise kohta naiste ja meeste vahel, mis on demograafiliste väljakutsete kontekstis soolise võrdõiguslikkuse ja naiste majandusliku sõltumatuse üheks liikumapanevaks jõuks;
58. SUURENDAMA TEADLIKKUST kogu ühiskonnas ja kõigi asjaomaste sidusrühmade, sealhulgas tööandjate ja poliitikakujundajate seas vanussurve, selle tagajärjedest nii üksikisikutele kui ka ühiskonnale laiemalt ning vajadusest ja võimalustest selle vastu võidelda;
59. JÄTKAMA Euroopa sotsiaalpartnerite julgustamist ja toetamist töö- ja eraelu tasakaalu küsimustega tegelemisel oma sektoriülestes ja valdkondlikes sotsiaaldialoogi komiteedes;

60. INNUSTAMA eakate töövõimalusi ja -stiimuleid ning töötingimusi, edendama nende osalemist ühiskonnas ning suurendama teadlikkust nende potentsiaalset ja panusest, tunnustades neid seeläbi kui väärtust ühiskonnale; TUGEVDAMA eakate rolli juhendamisel, teadmiste jagamisel ja sotsiaalsete sidemete säilitamisele kaasaaitamisel; VÕTMA MEETMEID eakate inimeste üksinduse VÄHENDAMISEKS ning TOETAMA jõupingutusi nende vaimse ja füüsilise tervise parandamiseks;
61. EDENDAMA tasustamata hooldustöö ja majapidamiskohustuste võrdset jagamist naiste ja meeste vahel ning JÄTKAMA meetmete võtmist, sealhulgas vahetama häid tavasid, et suurendada isade, partnerite ja meessoost mitteametlike hooldajate osalemist lapsehoius, sealhulgas vanemapuhkuse kasutamise kaudu, mis on kasulik nii isadele kui ka lastele, ning nende suuremat osalemist pikaajalises hoolduses, eesmärgiga jagada tasustatud töö ja tasustamata hooldustöö võrdselt naiste ja meeste vahel, edendades seeläbi soolist võrdõiguslikkust ning hõlbustades naiste juurdepääsu tööturule, samuti nende karjääri edenemist ja majanduslikku sõltumatust;
62. EDENDAMA soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist kõigi töö- ja eraelu tasakaalu tugevdamiseks ning demograafiliste väljakutsete lahendamiseks võetud meetmete kavandamisel, rakendamisel ja hindamisel,

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES:

63. SUURENDAMA tööandjate ja töötajate TEADLIKKUST asjakohastel ELi õigusaktidel põhinevatest õigustest taotleda üksikisikute vajadustega arvestavaid meetmeid, näiteks individuaalset, mitteülekantavat vanemapuhkust ja paindlikku töökorraldust, samuti õiguskaitsest vallandamise ja diskrimineerimise eest ning tööalasest õigusest seoses samade töötingimuste tagamisega või töötingimuste ja töötasu parandamisega ema-, isa- või vanemapuhkuselt naasmisel; sel eesmärgil INNUSTAMA sooliselt segregeeritud andmete paremat kogumist, et asjakohaselt mõõta tegelikku kaetust ema-, isa- või vanemapuhkuse kaitsemeetmetega, samuti paindliku töökorraldusega seotud meetmeid ja nende tulemusi;
64. TOETAMA teadusuuringuid, kasutades kõiki vanuserühmi hõlmavat lähenemisviisi, et uurida eri eluolukordades olevate inimeste vajadusi, mis on seotud töö- ja eraelu tasakaaluga, sealhulgas pereeluga seotud püüdluste ja tasustatud töö ühitamist, tuginedes komisjoni demograafiliste meetmete pakatile;
65. EDENDAMA heade tavade vahetamist, et soodustada lapsehoiu ja mitteametliku hooldusega seotud kohustuste võrdset jagamist naiste ja meeste vahel, et leevendada naissoost hooldajate ebaproportsionaalselt suurt sotsiaalset ja rahalist koormust ning tugevdada nende majanduslikku sõltumatust, sealhulgas seoses üksikvanemate (kes on enamasti üksikemad) abistamisega hoolduskohustuste ja töö ühitamisel;
66. KINNITAMA TAAS Euroopa Komisjoni võetud kohustust edendada ja kaitsta eakate õigusi ja huve, pöörates tähelepanu eelkõige eakate naiste ja eakate puudega inimeste vajadustele, kohaldades valdkonnaülest lähenemisviisi, sealhulgas edendades tervelt elatavat pikaajalisust algatuste ja programmide kaudu kõigis asjaomastes poliitikavaldkondades ning võttes arvesse soolist võrdõiguslikkust ja põlvkondadevahelist solidaarsust;

67. JÄTKAMA ELi tasandi poliitika toetamist, mille eesmärk on perega seotud püüdluste ja tasustatud töö parem ühitamine, eelkõige tagades töö- ja eraelu tasakaalu ning juurdepääsu kvaliteetsele alusharidusele ja lapsehoiule, et edendada soolist võrdõiguslikkust, võimestada nooremaid ja vanemaid põlvkondi ning soodustada positiivseid tulemusi laste jaoks, eelkõige konkurentsivõime parandamise vahendina, nagu on ette nähtud komisjoni demograafiliste meetmete pakettis;
68. HÖLBUSTAMA demograafiliste kaalutluste arvessevõtmist ja kohaldama soolist perspektiivi asjakohaste poliitikaettepanekute koostamisel ning vajaduse korral HINDAMA nende mõju selliste demograafiliste väljakutsete lahendamisele nagu elanikkonna vananemine, tööealise elanikkonna kahanemine ning kasvav lõhe linna- ja maapiirkondade vahel.
-

Viited**ELi esmane õigus**

Euroopa Liidu toimimise leping, *Euroopa Liidu Teataja*, ELT C 326/47, 26.10.2012, lk 47.

Euroopa Liidu lepingu konsolideeritud versioon, *Euroopa Liidu Teataja*, C 326/13, 26.10.2012, lk 13.

Euroopa Liidu põhiõiguste harta, *Euroopa Liidu Teataja*, ELT C 303, 14.12.2007, lk 1.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1158, milles käsitletakse lapsevanemate ja hooldajate töö- ja eraelu tasakaalu ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2010/18/EL, *Euroopa Liidu Teataja*, ELT L 188, 12.7.2019, lk 79.

Euroopa Liidu Nõukogu

Euroopa soolise võrdõiguslikkuse pakt (2011–2020) (ST 7370/11).

Nõukogu järeldused „Töö- ja pereelu ühitamine demograafiliste muutuste kontekstis“ (10324/11).

Nõukogu järeldused „Demograafilised väljakutsed – edasine tegevus“ (ST 8668/20).

Nõukogu järeldused „Soolise palgalõhe kaotamine: tasustatud töö ja tasustamata hooldustöö väärtuse hindamine ja jaotus“ (2020) (ST 13584/20).

<https://www.consilium.europa.eu/media/47063/st13584-en20.pdf>

Nõukogu järeldused demograafiliste muutustega toimetuleku kohta Euroopas (ST 16754/23).

Nõukogu järeldused, milles käsitletakse eri eluetappe hõlmavate hooldussüsteemide üleminekut soolist perspektiivi arvesse võtvatele terviklikele, inimkesksetele ja kogukonnapõhiste toetusmudelitele (16094/1/23 REV 1).

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16094-2023-REV-1/et/pdf>

Nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitus, mis käsitleb alusharidust ja lapsehoidu: Barcelona eesmärgid 2030. aastaks (2022/C 484/01).

Nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitus, mis käsitleb taskukohasele kvaliteetsele pikaajalisele hooldusele juurdepääsu (2022/C 476/01).

ELi institutsioonidevahelised dokumendid

Euroopa sotsiaalõiguste sammas

Euroopa Komisjon

Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava (2021) <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/et/>.

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „Demograafilised muutused Euroopas: poliitikavahendid“, COM(2023) 577 final, Brüssel, 11.10.2023.

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat: „Jumping the Generation gap. How the EU promotes intergenerational solidarity“ (Põlvkondadevahelise lõhe ületamine: kuidas EL edendab põlvkondadevahelist solidaarsust), 2009,

<https://www.europeansources.info/record/jumping-the-generation-gap-how-the-eu-promotes-intergenerational-solidarity/>.

[„Caring for children in Europe: How childcare, parental leave and flexible working arrangements interact in Europe“](#) (Laste eest hoolitsemine Euroopas: kuidas lapsehoid, vanemapuhkus ja paindlik töökorraldus üksteist Euroopas mõjutavad), 2014:

https://www.researchgate.net/publication/345022022_Caring_for_children_in_Europe_How_childcare_are_parental_leave_and_flexible_working_arrangements_interact_in_Europe.

„Harnessing Talent Platform – A new boost for EU Regions“ (Talendiplatvorm – Uus hoog ELi piirkondadele): https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/harnessing-talent-platform_en.

„Knowledge Centre on Migration and Demography (KCMD) Data Portal - Long-term care (LTC)“ (Rände ja demograafia teadmuskeskuse andmeportaali pikaajaline hooldus): <https://migration-demography-tools.jrc.ec.europa.eu/atlas-demography/stories/AoD/2/S3.8>.

Euroopa Komisjon: Eurostat „Active ageing and solidarity between generations - A statistical portrait of the European Union 2012“ (Aktiivne vananemine ja põlvkondadevaheline solidaarsus: Euroopa Liidu 2012. aasta statistiline portree), 2011, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5740649/KS-EP-11-001-EN.PDF/1f0b25f8-3c86-4f40-9376-c737b54c5fcf>.

Komisjoni talituste töödokument: Demograafiliste muutuste mõju muutavas keskkonnas. Brüssel, 17.1.2023, SWD(2023) 21 final.

Roheline raamat elanikkonna vananemise kohta: põlvkondadevahelise solidaarsuse ja vastutuse edendamine, 2021, https://commission.europa.eu/system/files/2021-06/green_paper_ageing_2021_en.pdf, lk 4.

Euroopa Regioonide Komitee

Arvamus komisjoni demograafilise meetmete paketi kohta (CDR-1173–2024), <https://cor.europa.eu/en/our-work/opinions/cdr-1173-2024>.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

Euroopa hooldusstrateegia (SOC/741), <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-care-strategy>.

Vajaduspõhise töö- ja eraelu tasakaalu tagamine kõigile. Kuidas toetavad sobivad paindlikud töötingimused põlvkondadevahelist solidaarsust ja naiste mõjuvõimu suurendamist (SOC/808).

Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Sihtasutus (Eurofound)

„Striking a balance: Reconciling work and life in the EU“ (Tasakaalu leidmine: töö ja eraelu ühitamine ELis). Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2018,

<https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/2018/striking-balance-reconciling-work-and-life-eu>.

Eurostat

„Part-time employment as percentage of the total employment, by sex and age (%)“ (Osalise tööajaga tööhõive protsendina kogutööhõivest soo ja vanuse järgi (%)), 2022.

„Main reason for part-time employment - Distributions by sex and age (%)“ (Osalise tööajaga töötamise peamine põhjus – jaotus soo ja vanuse järgi (%)), 2022.

Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut

„Gender inequalities in care and consequences for the labour market“ (Sooline ebavõrdsus hooldamisel ja selle tagajärjed tööturule), <https://eige.europa.eu/publications/gender-inequalities-care-and-consequences-labour-market>.

EUROOPA SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE INSTITUUT: „A Better Work–Life Balance: Bridging the gender care gap (Parem töö- ja eraelu tasakaal: soolise hoolduslõhe vähendamine), 2023, https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/better-work-life-balance-bridging-gender-care-gap?language_content_entity=en.

„Survey of gender gaps in unpaid care, individual and social activities“ (Uuring soolise lõhe kohta tasustamata, individuaalses ja sotsiaalses tegevuses), 2022.

Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi andmed, mis põhinevad ELi sissetulekuid ja elamistingimusi käsitleva 2022. aasta statistika üksikandmetel.

Ühinenud Rahvaste Organisatsioon

Pekingi deklaratsioon ja tegevusprogramm.

Konventsioon naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta (CEDAW).

Konventsioon naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta, ÜRO Peaassamblee resolutsioon 34/180, 18. detsember 1979.

Lapse õiguste konventsioon, ÜRO Peaassamblee resolutsioon 44/25, 20. november 1989.

Puuetega inimeste õiguste konventsioon

Rahvusvahelise pereasta 30. aastapäeva ettevalmistamine ja järgimine: peasekretäri aruanne, 2022, <https://digitallibrary.un.org/record/3998339?v=pdf>.

„Intergenerational Issues Factsheet“ (Põlvkondadevaheliste küsimuste teabeleht), UNDESA: <https://www.un.org/development/desa/youth/intergenerational-issues-factsheet.html>.

ÜRO Arenguprogramm, 5. eesmärk: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals/gender-equality>.

„The growing need for long-term care. Assumptions and realities.“ (Kasvav vajadus pikaajalise hoolduse järele: eeldused ja tegelikkus). UNDESA: https://www.un.org/esa/socdev/ageing/documents/un-ageing_briefing-paper_Long-term-care.pdf.

„Caregiving in an ageing world“ (Hooldamine vananevas maailmas). UNDESA Policy Brief No. 143, 2022, https://www.un.org/development/desa/dpad/wp-content/uploads/sites/45/publication/PB_143.pdf.

„Advancing intergenerational solidarity“ (Põlvkondadevahelise solidaarsuse edendamine). Policy Brief, No. 8, 2010, UNECE: https://unece.org/DAM/pau/_docs/age/2010/Policy-Briefs/8-Policy-brief_AIS.pdf.

„Intergenerational Family Relationships in Ageing Societies“ (Põlvkondadevahelised peresuhted vananevas ühiskonnas), 2010, UNECE: https://unece.org/DAM/pau/_docs/age/2010/Intergenerational-Relationships/ECE-WG.1-11.pdf.

„Long-term care for older people. A new global gender priority.“ (Eakate pikaajaline hooldus: uus ülemaailmne soolise võrdõiguslikkuse prioriteet). Policy Brief No. 9., ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Agentuur: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2017/UN-Women-Policy-Brief-09-Long-term-care-for-older-people-en.pdf>

Rahvusvaheline Tööorganisatsioon

„Maternity protection in the context of work-life reconciliation for men and women“ (Emaduse kaitse meeste ja naiste töö- ja eraelu ühitamise kontekstis), ÜRO Arenguprogramm, 2011,

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/genericdocument/wcms_306489.pdf.

„Encyclopedia of Occupational Health and Safety, Employee Assistance Programmes, Work and Family Issues: A Case in Point“ (Töötervishoiu ja tööohutuse entsüklopeedia, töötajate abistamise programmid, töö- ja pereküsimused: erijuht), <https://www.iloencyclopaedia.org/part-ii-44366/health-protection-a-promotion/item/151-employee-assistance-programmes>.

Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon

„How can we do better for our families? Issues, Outcomes, Policy Objectives and Recommendations.“ (Kuidas hoolitseda pere eest paremini? Küsimused, tulemused, poliitilised eesmärgid ja soovitusel.) OECD Publishing, 2011, <https://www.oecd.org/espanol/noticias/47707176.pdf>.

„Walking the tightrope: Background brief on parents’ work-life balance across the stages of childhood“ (Köielkõnd: taustteave lapsevanemate töö- ja eraelu tasakaalu kohta lapse arenguetappide kaupa), detsember 2016, https://www.researchgate.net/publication/312126058_Walking_the_tightrope_Background_brief_on_parents'_work-life_balance_across_the_stages_of_childhood.

„Walking the tightrope: avoiding a lockdown while containing the virus“ (Köielkõnd: liikumispiirangute vältimine üheaegselt viiruse ohjamisega), 30. november 2020, https://www.oecd.org/en/publications/walking-the-tightrope-avoiding-a-lockdown-while-containing-the-virus_1b912d4a-en.html.

„Health at a Glance“ (Terviseülevaade), 2021, https://www.oecd-ilibrary.org/sites/ae3016b9-en/1/2/1/index.html?itemId=/content/publication/ae3016b9-en&_csp_=ca413da5d44587bc56446341952c275e&itemIGO=oecd&itemContentType=book.

Muud viited

Euroopa täiskasvanuhariduse veebikeskkond (EPALE): „The Benefits of Intergenerational Relationships“ (Põlvkondadevaheliste suhete eelised), <https://epale.ec.europa.eu/en/content/benefits-intergenerational-relationships>.

Sisepoliitika peadirektoraadi majandus-, teadus- ja elukvaliteedi poliitika osakond, Euroopa Liit (HOFMAN, Joanna – NIGHTINGALE, Madeline – BRUCKMAYER, Michaela – SILVA,

Annemari – PICKEN, Natalie – KUNERTOVA, Linda): „After parental leave: Incentives for parents with young children to return to the labour market“ (Pärast vanemapuhkust: stiimulid väikelaste vanematele tööturule naasmiseks), 2020.

ROCARD, Eileen – LLENA-NOZAL, Ana: „Supporting informal carers of older people: Policies to leave no carer behind“ (Eakate mitteametlike hooldajate toetamine: poliitikameetmed, mille eesmärk on mitte jätta hooldajaid kõrvale). OECD Health Working Papers No. 140, 2022, <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/0f0c0d52-en.pdf?expires=1709719622&id=id&accname=guest&checksum=039AF1EB961911A1F6C6387B61A6424C>.
